

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia

1 maja 2019 r.

ZP-NKWR.431.2.27.2019.TB

Pani
Małgorzata Tkaczyk
Kierownik
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Wołowie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 9 – 10 kwietnia 2019 r. na podstawie art. 186 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 998 ze zm.) dalej zwanej „ustawą”, zespół kontrolerów z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu: Tomasz Borecki – inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu oraz Magda Saska - inspektor wojewódzki, przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie przy ul. Inwalidów Wojennych 24, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Centrum” lub „PCPR”.

Przedmiotem kontroli była ocena realizacji dodatku w wysokości 500 zł dla dzieci w pieczy zastępczej oraz usamodzielniania pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w okresie od 1 kwietnia 2018 r. do dnia kontroli, tj. 9 kwietnia 2019 r.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 13 grudnia 2018 roku przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2019 r.

W okresie objętym kontrolą, funkcję Kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie pełniła Pani Małgorzata Tkaczyk, która była odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny. Przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości była błędna interpretacja przepisów,

która nie spowodowała jednak skutków dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonania zadań.

Kontrolę wpisano do Książki Kontroli pod numerem 1/19. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie akt postępowania administracyjnych w sprawie ustalenia prawa do dodatku w wysokości 500 zł dla dzieci w pieczy zastępczej, akt postępowania administracyjnych w sprawach o przyznanie pomocy pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie oraz psemnych oświadczeń złożonych przez Kierownika PCPR.

Ilećroć w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „ustawie o pomocy państwa”, należy przez to rozumieć ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r. poz. 2134 ze zm.).

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

- I. Realizacja dodatku wychowawczego w wysokości 500 zł dla dzieci w pieczy zastępczej.

W świetle art. 80 ust. 1a i art. 115 ust. 2a ustawy, na każde dziecko w wieku do ukończenia osiemnastego roku życia umieszczone w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego, przysługuje dodatek wychowawczy lub dodatek do zryczałtowanej kwoty w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Obowiązek ten, w myśl art. 181 pkt 3 ustawy, należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat, a w Powiecie Wołowskim wykonuje go Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie. Do przyznawania takiej pomocy Starosta Wołowski upoważnił Panią Małgorzatę Tkaczyk – Kierownika PCPR w Wołowie, upoważnienie z dnia 11 stycznia 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 14)

Z analizy danych przekazanych przez PCPR wynikało, iż na dzień 1 kwietnia 2018 r. w powiecie wołowskim funkcjonowały 22 rodziny zastępcze spokrewnione, 7 rodzin zastępczych niezawodowych, 3 rodziny zastępcze zawodowe oraz 1 rodzinny dom dziecka. W powyższych formach pieczy zastępczej umieszczonych było łącznie 50 dzieci. Na wskazanym terenie nie było placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

W okresie od 1 kwietnia 2018 roku do dnia kontroli tj. 9 kwietnia 2019 roku do PCPR w Wołowie wpłynęły wnioski o przyznanie dodatku wychowawczego dla 8 nowych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej:

- rodziny zastępcze spokrewnione złożyły wnioski dla 2 dzieci,
- rodziny zastępcze niezawodowe złożyły wnioski dla 3 dzieci,
- rodzina zastępcza zawodowa złożyła wniosek dla 1 dziecka,
- osoba prowadząca rodzinny dom dziecka złożyła wnioski dla 2 dzieci.

Wnioski o przyznanie dodatku wychowawczego składane były w PCPR. Organ rozpatrujący wniosek weryfikował dane w zakresie treści postanowienia sądowego określającego miejsce pobytu dziecka i okres na jaki zostało ono umieszczone w pieczy zastępczej, a także treść odpisu aktu urodzenia dziecka. Oceny prawidłowości prowadzonych postępowań administracyjnych w sprawie przyznania świadczenia w formie dodatku wychowawczego na dziecko w pieczy zastępczej dokonano po przeanalizowaniu wszystkich akt spraw prowadzonych w okresie objętym postępowaniem kontrolnym.

(dowód: akta kontroli str. 15-16)

Analiza akt pozwoliła na sformułowanie następujących wniosków:

1. Postępowanie administracyjne w zakresie przedmiotowej sprawy wszczynane było po złożeniu przez rodziny zastępcze lub osoby prowadzące rodzinne domy dziecka wniosków o przyznanie dodatku wychowawczego.
2. Organ weryfikował treść wniosku oraz postanowienia sądowego w sprawie ustanowienia miejsca pobytu dziecka w pieczy zastępczej, poddając analizie datę jego faktycznego umieszczenia w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo — wychowawczej typu rodzinnego oraz treść odpisu aktu urodzenia dziecka.
3. Na każde dziecko składany był odrębny wniosek. Podjęcie decyzji o przyznaniu dodatku wychowawczego następowało zgodnie z przepisami prawa określonymi w art. 80 ust. 1a ustawy oraz według kryteriów określonych w art. 87 – 88, art. 182 ust. 3 ustawy. Decyzje oznaczane były przez organ wskazany w art. 182 ust. 3 ustawy.
4. Wszystkie z przeanalizowanych decyzji zawierały elementy wskazane w art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.), dalej zwanym „kpa”.
5. Prawo do dodatku wychowawczego ustalane było na okres 12 miesięcy tj. zgodnie z art. 87 ust. 1a ustawy, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia przez dziecko pełnoletności w pieczy zastępczej. Wszystkie z przeanalizowanych decyzji w zakresie

prowadzonych postępowań zostały skutecznie doręczone z zachowaniem przesłanek art. 109 § 1 kpa oraz z zachowaniem terminów, o których mowa w art. 35 kpa.

6. Spośród przeanalizowanych akt, w 2 przypadkach przyznanie dodatku wychowawczego dotyczącego wniosków złożonych w terminie od 1 kwietnia 2018 r. do 9 kwietnia 2019 r. nastąpiło od dnia faktycznego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, np. od 12 czerwca 2018 r. do 11 czerwca 2019 r. (decyzja nr PCPR.Ś.8163.44.2018 z dnia 20 czerwca 2018 r.), od 8 lutego 2019 r. do 7 lutego 2020 r. (decyzja nr PCPR.ŚW.8163.04.2019 z dnia 11 marca 2019 r.), a nie od miesiąca złożenia wniosku. Powyższe stanowi nieprawidłowość. Przyznanie dodatku wychowawczego lub dodatku do zryczałtowanej kwoty, następuje od miesiąca złożenia wniosku. Miesiąc złożenia wniosku jest momentem początkowym jego przyznania. W przypadku gdy przysługuje on za niepełny miesiąc kalendarzowy wypłaca się go w wysokości proporcjonalnej do liczby dni pobytu dziecka w danym miesiącu. Uwzględnia się tu dzień faktycznego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, co w kontrolowanej jednostce zostało zastosowane, zatem gdy dodatek wychowawczy przysługiwał za niepełny miesiąc kalendarzowy, wypłacano go w wysokości proporcjonalnej do liczby dni pobytu dziecka w pieczy zastępczej w danym miesiącu. Z uwagi na fakt, że decyzja nr PCPR.Ś.8163.44.2018 z dnia 20 czerwca 2018 r. została wygaszona z powodu powrotu dziecka do rodziny biologicznej, a decyzja nr PCPR.ŚW.8163.04.2019 z dnia 11 marca 2019 r. została zmieniona w części dotyczącej okresu przyznania świadczenia jeszcze w toku czynności kontrolnych, wobec poważnego odstępuje się od wydania zaleceń pokontrolnych w tym zakresie. W przyszłości należy właściwie wskazywać terminy przyznawania świadczenia wychowawczego.
7. Zgodnie z art. 87 ust. 1b ustawy, w przypadku braku zmian w sytuacji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka mającej wpływ na prawo do dodatku wychowawczego ustalano je na okres kolejnych 12 miesięcy z urzędu. Strony były zawiadamiane o wszczęciu postępowania w przedmiotowym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 19-27)

II. Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

W świetle art. 140 ust. 1 ustawy, osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej „osobą usamodzielnianą”, w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu,

przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie. Usamodzielnianym udziela się również pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnieniu, a także wsparcie prawne i psychologiczne.

W okresie objętym kontrolą, tj. od 1 kwietnia 2018 roku do 9 kwietnia 2019 roku, do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie wpłynęło 31 wniosków osób usamodzielnianych, w tym:

- 10 wniosków o pomoc na kontynuowanie nauki,
- 8 wniosków o pomoc na usamodzielnienie,
- nie wpłynął żaden wniosek o pomoc na zagospodarowanie.

W okresie objętym kontrolą, dla wychowanków, którzy ukończyli 18 rok życia, jak i tych, którzy osiągnęli pełnoletność przed okresem objętym kontrolą wydano:

- 25 decyzji przyznających pomoc na kontynuację nauki,
- 8 decyzji przyznających pomoc na usamodzielnienie,
- nie wydano żadnej decyzji przyznającej pomoc na zagospodarowanie.

(dowód: akta kontroli str. 17)

Ocena prawidłowości prowadzonych postępowań administracyjnych w sprawie przyznania pomocy w powyższym zakresie, została przeprowadzona na podstawie analizy merytorycznej i formalnej wybranej próby akt postępowań administracyjnych wszczętych we wskazanym okresie kontrolnym. Dotyczyły one pomocy na kontynuowanie nauki i pomocy na usamodzielnienie.

Analiza badanej dokumentacji, pozwoliła stwierdzić następujący stan:

1. Wnioski o pomoc na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie składane były przez osoby usamodzielniane w Centrum. Wnioskodawcy przebywali w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat w przypadku osób usamodzielnianych, opuszczających rodzinę zastępczą spokrewnioną oraz roku w przypadku osób usamodzielnianych, opuszczających rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, spełniając wymogi, o których mowa w art. 141 ust. 1 ustawy.
2. Wnioski zawierały dane osobowe stron, dane adresowe oraz numery kont bankowych (w przypadku, gdy takie były). Zostały sporządzone i podpisane przez osoby, które nabyły prawo do ubiegania się o wykazaną powyżej pomoc.
3. Akta postępowań administracyjnych w sprawie przyznania pomocy na kontynuowanie nauki oraz usamodzielnienie zawierały dokumenty w oryginałach lub potwierdzonych kopiach, w tym: wniosek strony, zatwierdzony indywidualny plan usamodzielnienia wraz z modyfikacjami, jeżeli zaistniała taka konieczność, wskazanie opiekuna

usamodzielnienia, postanowienie sądowe dotyczące umieszczenia w pieczy zastępczej, określenie czasu przebywania w pieczy zastępczej, oświadczenie strony o sytuacji majątkowej, dochodowej, rodzinnej za miesiąc poprzedzający złożenie wniosku o pomoc, zaświadczenie ze szkoły lub uczelni w przypadku ubiegania się o pomoc na kontynuowanie nauki, akt urodzenia, potwierdzenie zameldowania.

W jednym przypadku indywidualny plan usamodzielnienia został opracowany z uchybieniem terminu, o którym stanowi art. 145 ust. 4 ustawy. W przyszłości wskazane jest aby każdorazowo zachowywać ustawowe terminy opracowania i zatwierdzenia IPU. Natomiast w przypadku 7 osób usamodzielnianych wyznaczenie opiekuna usamodzielnienia nastąpiło z uchybieniem terminu wskazanego w art. 145 ust. 2 ustawy.

4. Poddane analizie i ocenie decyzje w większości zawierały wszystkie elementy, o których stanowi art. 107 § 1 kpa. W jednym przypadku sprawa nie została załatwiona terminowo, w kolejnej jako oznaczenie organu wskazano PCPR oraz brak było pouczenia i odwołania – pouczenie zawierało opis odwołania (decyzja nr PCPR.K.815.RZ.1.2015 z dnia 27 maja 2015 r.), w następnej na zwrotce widniała adnotacja o osobistym odbierze decyzji, ale brakowało podpisu osoby usamodzielnianej, trzem decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności, a nie ujęto tego w podstawie prawnej. Wskazane jest, aby w przyszłości dołożyć większej staranności podczas sporządzania decyzji.
5. Akta spraw wykazały, iż dochód wnioskodawców wynosił poniżej 1200 zł, spełniając kryterium, o którym mowa w art. 142 ust. 1 ustawy. W dwóch przypadkach dochód osoby usamodzielnianej przekroczył kwotę 1200 zł, natomiast w uzasadnieniu wskazano na trudną sytuację mieszkaniową, co było zgodne z art. 142 ust. 2 ustawy. W przypadku udzielania pomocy na usamodzielnienie, wysokość kwot była uzależniona od czasu pobytu w pieczy zastępczej i zgodna z art. 149 ust. 1 ustawy, a wypłata następowała po zakończeniu pobierania pomocy na kontynuowanie nauki (w przypadku zaistnienia faktu). W jednym przypadku pomoc na usamodzielnienie została przyznana w trakcie pobierania pomocy na kontynuację nauki. Uzasadniono to sytuacją życiową osoby usamodzielnianej, co było zgodne z art. 142 ust. 2 ustawy. W jednym przypadku wychowankowi opuszczającemu rodzinę zastępczą niezawodową pomoc na usamodzielnienie wypłacono w kwocie 3300 zł wskazując, że osoba ta opuszcza rodzinę spokrewnioną. Decyzją nr PCPR.UF.815.RZ-ZD.1.2019

z dnia 18 kwietnia 2019 r. dokonano zmiany decyzji PCPR.UF.815.RZ.4.2018 z dnia 30 maja 2018 r. w zakresie przyznanej kwoty.

6. Wysokość kwot przyznanej pomocy na kontynuowanie nauki była zgodna z art. 146 ust. 2 ustawy i wynosiła nie mniej niż 500 zł miesięcznie, a od dnia 1 czerwca 2018 r. nie mniej niż 526 zł miesięcznie. Wszystkie decyzje wydane przed 1 czerwca 2018 r. zostały zatem w powyższym zakresie zmienione. Niniejsza pomoc przyznawana była na czas nauki tj. zgodnie z art. 146 ust. 3 ustawy, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez stronę 25 roku życia.

(dowód: akta kontroli str.28-49)

III. Poradnictwo prawne i psychologiczne dla wychowanków usamodzielnianych.

Zgodnie z art. 140 ust. 1 pkt 3 ustawy osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu, zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

W ramach realizacji zadania, zgodnie z oświadczeniem Kierownika PCPR, pomoc prawną zapewniała Kancelaria SWWB działająca w Starostwie Powiatowym. Natomiast pomoc psychologiczną świadczyli pracownicy PCPR, w ramach swoich zadań.

Na terenie powiatu wołowskiego działa, funkcjonujące w strukturze PCPR, mieszkanie chronione. Zabezpiecza ono potrzeby mieszkaniowe wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. W okresie objętym kontrolą z mieszkania skorzystało 3 wychowanków, którzy opuścili instytucjonalną pieczę zastępczą. Lokal jest pod stałym nadzorem pracownika PCPR, który systematycznie je wizytuje i wspiera mieszkających w nim wychowanków w trudnych sytuacjach.

(dowód: akta kontroli str. 50)

W wyniku przeprowadzonej kontroli problemowej w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dodatek wychowawczy przyznawano od dnia faktycznego umieszczenia dziecka odpowiednio w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, a nie od miesiąca złożenia wniosku. Nieprawidłowość została usunięta w trakcie czynności kontrolnych.
2. Nieterminowe wyznaczenie opiekunów usamodzielnienia przez osoby usamodzielniane

Wobec powyższego wydaje się zalecenie pokontrolne:

1. Podjąć czynności zmierzające do terminowego wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia przez osobę usamodzielnianą.

Podstawa prawna: art. 145 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 998 ze zm.).

Termin: na bieżąco.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 998 ze zm.). Proszę w terminie do dnia **28 czerwca 2019 r.** o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji **zaleceń, uwag i wniosków** przedstawionych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zawilla
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
... Zdrowia i Polityki Społecznej ...
(kierownik komórki do spraw kontroli)

Tomasz Jurek
.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

Magda Saska
.....
(członek zespołu inspektorów)